

Kultur för fred och samexistens – och odling av kaffe

Bakgrund

Studieförbundet Vuxenskolan Värmland driver ett projekt tillsammans med bondeföreningen Agromazon i regionen Huila i Colombia som har ytterligare 6 föreningar som allierade. Projektet har finansiering från Forum Civ.

Projektet har som målsättning att stärka målgrupperna och lokalsamhället i allmänhet för att upprätta en fredskultur och samexistens, skapa möjligheter för att förbättra mänskliga rättigheter, jämställdhet, livsmedelssäkerhet, familjernas ekonomi och ett hälsosamt och aktivt liv. Syftet är också att skapa kontakter och allianser mellan landsbygden och staden. Kontakterna mellan människor från olika delar av samhället bidrar positivt i fredsprocessen och skapar en möjlighet för lantbrukargrupperna ska kunna sälja sina produkter direkt till grupperna från staden som konsumenter.

Var och en av föreningarna har sin tydliga inriktning. Fyra föreningar är sammanslutningar av lantbrukare som bedriver odling och viss förädling av kaffe respektive kakao. I princip alla medlemmar i föreningarna kan betraktas vara mycket fattiga men de har inte brist på livsmedel eftersom de allra flesta har egen mark för sina lantbruk.

Tre föreningar bor och lever i den relativt stora staden Neiva. En förening består av ungdomar som studerar på universitetsnivå och som har ett stort samhälls- och miljöintresse. Den andra föreningen från Neiva är en kulturförening med ungdomar som medlemmar som verkar i en av de fattigaste stadsdelarna. Den tredje föreningen (AINY) är ett inköpskooperativ som både köper in och förmedlar råvaror från närområdets lantbrukare och bedriver informationsverksamhet om hållbar utveckling.

SV Värmland har tidigare arbetat med affärsutveckling i en fruktodlarförening, de nuvarande samarbetsföreningarna och andra kooperativa föreningar. Det är en begränsad testverksamhet med kaffe och kakao som har bedrivits för att lära sig allt från kvalitetsfrågor, administrativa rutiner, certifiering och den viktiga delen med försäljning och hur själva affären med ett företag i Sverige genomförs.

Exempel på handel som fungerar – nästan Direct Trade

En ung person, Mario Fernando Gomez, som var medlem i ett av kaffekooperativen som vi arbetade med för 10-talet år sedan, har steg för steg byggt upp ett litet exportföretag. Hans företag har genomfört den testverksamhet i vilken vi har varit delaktiga. Nu är företaget etablerat och exporterar specialkaffe till Europa, Asien och Nordamerika. Samtidigt fortsätter de att bedriva rådgivning och kvalitetsanalyser för de bondekooperativ som finns med i det egna nätverket.

Erfarenheterna i följande punkter visar tydligt vad som är betydelsefullt när man planerar att starta med export respektive vad ett importerande företag måste ha helt klart för sig och kunskap om.

Aspekter att ta hänsyn till när ett företag vill starta exportaktiviteter?

- Definierad produkt
- Tydligt ursprung och gärna kopplat till lokal kommersiell upplevelse t.ex. bevarande av biologisk mångfald

- Produkt med försäljningstillstånd
- Ordning och reda i produktion såväl som administration
- Produktionskapacitet
- Ekonomiskt kapital för exportprocessen

Erfarenheter med olika importerande företag? Det har vanligtvis flera faser:

- Kommersiell validering (testa om min produkt är giltig för denna marknad)
- De behöver få information: tekniska data, prover, erfarenhet, tid för aktiviteten
- De testar med små mängder
- De analyserar exportörens tillförlitlighet

Förslag att tänka på för svenska företag som vill importera kaffe och kakao:

- Hitta en pålitlig leverantör – bygg upp förtroende med leverantörer-producenter genom fysiska besök, som därefter kan följas upp digitalt
- Att de har viss erfarenhet av handel och goda förberedelser för aktiviteten
- Leverantörer som arbetar med spårbarhet och full transparens
- Företag som arbetar aktivt med och värdesätter en social och miljömässig känsla som främjar ”ren produktion”
- Värdesätt hållbara produktionsmetoder så att priset till råvaruproducenten sätts på en rimlig nivå – börja där och forma en affär som är ”juste” genom hela kedjan!

Exportföretaget Kawa Comercio Sostenible SAS samarbetar med 25 – 30 bondeföreningar och bedriver testning av kaffets kvalitet kontinuerligt för att finna lotter med hög kvalitet som kan säljas på marknaden för specialkaffe. KAWA har denna vår och efter ökande efterfrågan slutfört en kompletterande certifiering så att de kan handla med ekologiskt kaffe. Läs mer om Kawa här:

<https://www.facebook.com/Kawacolombiancoffee/>

Företaget GRINGO NORDIC Coffee Roasters i Göteborg importerar specialkaffe från många olika länder. Det finns en mycket hög kompetens om allt som rör kaffe som produkt och handel med kaffe inom företaget.

En av delägarna, Johan Ekfeldt, beskriver att de blir kontaktade av ganska många personer och företag per år som vill sälja kaffe från olika länder. Det som i princip alltid saknas hos dessa, och som är en förutsättning för att man som professionell inköpare överhuvudtaget skall engagera sig är:

- Djupare kunskap om de produkter man har att erbjuda
- En tydlighet kring vilken kvalitet dessa produkter har och vad som särskiljer dem
- En fin presentation av produkt & producent
- Finns det certifiering?
- En tydlig prisbild
- Hur fungerar logistiken

De vill naturligt nog se att företaget bakom har tänkt till och lagt ner tid och energi på att förstå vad det är hen säljer.

SV Värmland har samarbetat med GRINGO NORDIC Coffee Roasters och andra mindre roasterier i

Sverige om testverksamhet. Gemensamt för dessa företag är att de vill ta ett stort socialt ansvar och att det är lättast om det finns en direkt och öppen kontakt mellan företaget i Sverige, det exporterande företaget och de lantbrukare eller lantbrukarkooperativ som odlar kaffet och sköter de första stegen i förädlingskedjan. Företagen har med det sociala ansvaret som en del i värdeskapandet i produkten. Här kan ni läsa om hur Gringo Nordic Coffee Roasters tänker:

<https://www.gringonordic.se/om-oss>

Certifiering är en god tanke och ett bra sätt för att skapa god ordning beträffande både administration och de olika arbetsmomenten i produktionskedjan. Fairtrade respektive ekologisk certifiering enligt KRAV och motsvarande är de certifieringar som innebär att stort socialt ansvar har tagits i produktionen såväl som i hela processen från bonde till konsument.

Det som är problematiskt är att kostnaden för certifieringen i väldigt många fall överstiger det merpris som betalas till odlaren. Det är alltså inte bara en kostnad som påverkar vinstmarginalen eller ersättningen till bonden och det innebär att det i många fall inte finns något incitament till att certifiera sig.

Förklaringen till detta är dels att de administrativa rutinerna inom certifieringsföretagen har blivit mer omfattande och kostnaderna därmed har stigit kraftigt. Den andra förklaringen handlar om skalor och volymer. Det finns störst möjligheter att få ut en stor marginal i företag med stora plantager eller i stora kooperativ. För enskilda bondefamiljer med begränsad storlek på sin odling eller för bondekooperativ om 25 familjer som bor i 3 – 4 olika byar är incitamentet mycket svagt eftersom kostnaden inte vägs upp av merpris på den sålda varan. Frågan är om gruppcertifiering skulle kunna vara ett sätt för små familjejordbruk att delta i värdeuppbyggnad som kan ske med certifiering?

Jag vill avsluta med ett positivt exempel från kommunen Acevedo i södra Colombia som visar på var i skalan som det fungerar med nuvarande certifieringar. Kooperativet San Isidro består av ett hundratal familjer som bor relativt koncentrerat och området har optimala förutsättningar för kaffeodling om man betänker klimat och jordarter. För närvarande är det 78 familjer som levererar kaffe till den gemensamma försäljningen enligt deras hemsida.

<https://www.cafesanisidro.com.co/pitalito/#documentos>

San Isidro-kooperativet är certifierade enligt bl.a. Fairtrade och RainForest Alliance. De har en så stor volym kaffe som hanteras att det finns skalfördelar i produktionen. Det som spelar stor roll för möjligheten att vara certifierade är att kostnaden för certifieringen kan fördelas på denna volym.

Kawa Sostenible SAS, Marios företag, har i år certifierat sig hos 2 olika organisationer för att kunna exportera ekologiskt kaffe från Colombia. Efterfrågan på ekologiskt på de stora marknaderna för specialkaffe ökar i små steg 😊

Anders Heimer

Studieförbundet Vuxenskolan Värmland